Magiczny Kraków

Bogusław Schaeffer

2015-09-28

Kompozytor, muzykolog, pianista, dramaturg, reżyser, pisarz muzyczny, grafik i pedagog. Urodzony w 1929 roku we Lwowie. Ukończył muzykologię na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz kompozycję u prof. Artura Malawskiego w Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie (1949-53).

Bogusław Schaeffer to niezwykle ważna postać polskiej kultury. Wyróżniają go niezwykle rozległe zainteresowania twórcze, awangardowa postawa i kontrowersyjne poglądy estetyczne. Jako kompozytor wyróżnia się nowatorstwem warsztatu i śmiałością w eksperymentowaniu z nowymi formami, gatunkami i rodzajami muzyki. Niemal w każdym swoim dziele rozwiązuje nowy problem kompozytorski, rzucając wyzwanie polskiemu środowisku muzycznemu i wzbudzając żywe dyskusje o podstawowych zagadnieniach nowej muzyki. Sztuki plastyczne stanowią jedną z dziedzin bogatych zainteresowań Bogusława Schaeffera. Początki jego działalności w tym zakresie przypadają na lata 60. XX wieku. Już jako znany kompozytor stworzył szereg prac plastycznych związanych z muzyką: "*abstrakcyjne obrazy "muzyczne", o geometrycznych lub organicznych formach, utopionych w delikatnym kolorze tła*" , *grafiki-partytury, w których "nowoczesny zapis muzyczny stawał się oryginalną kompozycją graficzną*" . Jak pisze Maria Zientara "*Partytury krakowskiego kompozytora mają wszystkie cechy dzieła plastycznego, takie jak: kompozycja, rysunek, forma, kolor, wyraz, nie przestając być równocześnie notacją dźwiękową utworu muzycznego. Tak więc zapis muzyczny staje się mimochodem cyklem oryginalnych, abstrakcyjnych grafik. Ukryty w nich potencjał ekspresji odsłonięty jest w pełni dopiero na koncertach-wernisażach.*"

Pracował w dziale muzycznym Polskiego Radia w Krakowie (1952-53), następnie w Polskim Wydawnictwie Muzycznym. Był wykładowcą w Instytucie Muzykologii UJ (1955-57). Od 1957 roku poświęca się głównie komponowaniu. Prowadzi klasę kompozycji w Akademii Muzycznej w Krakowie (od 1963) i równolegle w Hochschule für Musik und darstellende Kunst "Mozarteum" w Salzburgu. Niezależnie od tego wykłada kompozycję w grupach międzynarodowych, na kursach, m. in. w: Toruniu, Warszawie, Krakowie, Salzburgu, Karlsruhe, Yorku, Middelburgu i Schwazu. Współpracuje ze Studiem Eksperymentalnym Polskiego Radia w Warszawie, gdzie powstają jego kompozycje elektroniczne.

Jest członkiem "Grupy Krakowskiej", inspiratorem, organizatorem oraz wykonawcą (pianistą bądź klawesynistą) licznych koncertów muzyki współczesnej. Laureat wielu znaczących konkursów kompozytorskich w kraju i za granicą, m. in.: konkursu im. Grzegorza Fitelberga za MONOSONATĘ na 6 kwartetów smyczkowych (1959) i QUATTRO MOVIMENTI na fortepian i orkiestrę (1957), MAŁĄ SYMFONIĘ (SCULTURĘ) (1960) i COLLAGE AND FORM na ośmiu muzyków jazzowych i orkiestrę (1963); konkursu im. Artura Malawskiego za MUSICA IPSA na orkiestrę niskich instrumentów (1962) i CZTERY UTWORY NA TRIO SMYCZKOWE (1962).

W roku 1970 otrzymał tytuł doktora nauk filozoficznych na Uniwersytecie Warszawskim a w roku 1995

został honorowym członkiem Polskiego Towarzystwa Muzyki Współczesnej (polskiej sekcji ISCM/SIMC).

Bogusław Schaeffer komponuje muzykę do sztuk teatralnych. Współpraca z Józefem Szajną zaowocowała skomponowaniem muzyki m. in. do "Łaźni" W. Majakowskiego, "Zamku" F. Kafki, "Szkarłatnego Pyłu" S. O'Casey, "Fausta" J. W. Goethego. Obok kompozycji i muzykologii zajmuje się także dramatopisarstwem. Autor ponad 40 sztuk teatralnych ("Scenariusz dla nie istniejącego lecz możliwego aktora instrumentalnego", "Scenariusz dla trzech aktorów", "Kaczo", "Tutam", "Kwartet dla czterech aktorów"), które zostały przetłumaczone na 16 języków. Na Festiwalu Polskich Sztuk Współczesnych we Wrocławiu (1987) otrzymał nagrodę za twórczość dramaturgiczną.

Od lat młodzieńczych działał jako krytyk i pisarz muzyczny. Był zastępcą redaktora naczelnego "Ruchu Muzycznego", współpracował m. in. z: "Przeglądem Kulturalnym", "Życiem Literackim", "Tygodnikiem Powszechnym", "Współczesnością", "Polish Music", "Blätter und Bilder". Jest autorem ponad 60 audycji radiowych, zatytułowanych "Świat nowej muzyki". Wspólnie z Teresą Chylińską redagował periodyk "Forum Musicum" (szesnaście zeszytów w latach 1967-74). Publikuje książki, eseje oraz artykuły z zakresu muzyki współczesnej, studia i prace z zakresu filozofii oraz studia i artykuły związane z pedagogiką nowej muzyki, m. in.: "Almanach polskich kompozytorów współczesnych" (PWM, Kraków 1966, wyd. nowe 1982), "Kompozytorzy XX wieku" (WL, Kraków 1990), "Nowa Muzyka. Problemy współczesnej techniki kompozytorskiej" (PWM, Kraków 1958, wyd. nowe 1969), "Mały Informator Muzyki XX wieku" (PWM, Kraków 1958, wyd. nowe 1975), 2-tomowy "Leksykon Kompozytorów XX wieku" (PWM, Kraków t. 1 - 1963, t. 2 - 1965), "Wstęp do kompozycji / Introduction to Composition" (wyd. pol.-ang., PWM, Kraków 1976).

Bogusław Schaeffer jest jednym z pierwszych twórców polskich, który zajął się muzyką elektroniczną. Jest również prekursorem teatru instrumentalnego w Polsce (utwór TIS MW2 z 1963 roku, napisany dla eksperymentalnego zespołu MW2).

Laureat Nagrody Ministra Kultury i Sztuki (1971), Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski (1972), Nagrody Związku Kompozytorów Polskich (1977), Nagrody Miasta Krakowa (1977), Nagrody Fundacji im. Alfreda Jurzykowskiego w Nowym Jorku (1998).